

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.031.01.2015

P/15/054

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/054 – Wykorzystanie środków publicznych na działania dotyczące ochrony przyrody i edukacji ekologicznej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Krzysztof Całka – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli – legitymacja służbowa nr 1125, na podstawie art. 30 ust. 2, w związku z art. 66a pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ (dalej: <i>ustawa o NIK</i>).
Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenia Ekologiczne „EKO-UNIA”, ul. Białoskórnicza 26, 50-134 Wrocław (dalej: <i>Stowarzyszenie</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Radosław Gawlik – Prezes Stowarzyszenia od dnia 22 marca 2002 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1-7, 307-310]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości² wykorzystanie przez Stowarzyszenie środków publicznych na działania dotyczące ochrony przyrody i edukacji ekologicznej przy realizacji projektu pn. „Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo - Zachodniej Polsce”³.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą oceny ogólnej były oceny częściowe, sformułowane w odniesieniu do działań Stowarzyszenia związanych z realizowanym projektem w zakresie: [1] kompletności i terminowości wykonania zadań określonych umowami zadań (ocena pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości), [2] gospodarności i legalności wykorzystania środków publicznych (ocena pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości), [3] prowadzenia ewidencji finansowo-księgowej (ocena pozytywna), [4] sprawozdawczości i rozliczenia otrzymanych środków (ocena pozytywna).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: [1] niedotrzymania 180-dniowego terminu na rozliczenie zaliczki otrzymanej w kwocie 1 239 932,33 zł; [2] nieaneksowania terminu obowiązywania umowy⁴, zawartej z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW) o współfinansowanie wydatków kwalifikowalnych projektu realizowanego w ramach V Priorytetu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 (dalej: POIiŚ 2007-2013); [3] nieaneksowania umowy o dofinansowanie projektu, zawartej z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (dalej: CKPŚ) w zakresie wprowadzonych zmian zmniejszenia powierzchni gruntów wprowadzonej do programów

¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Zrealizowanego w ramach działania 5.1 priorytetu V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013.

⁴ Nr 108/2011/Wn-01/OP-WK-PS/D.

rolnośrodowiskowych z 950 ha do 892,45 ha, oraz zmniejszenia łącznej powierzchni obszarów Natura, 2000 na której realizowano projekty z 930 ha do 721,02 ha.

Rezultatem przeprowadzonych badań kontrolnych była także uwaga dotycząca nieprawidłowości, ujawnionych przez CKPŚ w wyniku kontroli przeprowadzonej w związku z zakończeniem realizacji projektu, nieskutkujących jednak koniecznością nałożenia na Stowarzyszenie korekty finansowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Kompletność i terminowość wykonania określonych umowami zadań

Opis stanu
faktycznego

Stowarzyszenie w okresie objętym kontrolą⁵ realizowało jeden projekt finansowany ze środków publicznych, tj. projekt pn. „*Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-Zachodniej Polsce*”. W dniu 10 grudnia 2009 r. CKPŚ poinformowało Stowarzyszenie, iż wniosek o dofinansowanie został pozytywnie oceniony i decyzją Ministra Środowiska z dnia 30 listopada 2009 r. zamieszczony na liście rankingowej wniosków o dofinansowanie, jako projekt rezerwowy. W dniu 9 kwietnia 2010 r. dyrektor CKPŚ poinformował Stowarzyszenie, że decyzją Ministra Środowiska z dnia 31 marca 2010 r., dotyczącą zwiększenia alokacji na konkurs 5/2009 „*Ochrona gatunków i siedlisk in situ*”, projekt został umieszczony na liście rankingowej wniosków o dofinansowanie, jako projekt podstawowy.

Umowę o dofinansowanie nr POIS.05.01.00-00-212/09-00 projektu pn. „*Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-Zachodniej Polsce*”, w ramach działania 5.1. priorytetu V POIiŚ 2007-2013, Stowarzyszenie zawarło z CKPŚ (Instytucją Wdrażającą) w dniu 20 kwietnia 2011 r. W umowie postanowiono, że planowany całkowity koszt realizacji projektu wyniesie 3 416 646,20 zł, a udzielone Stowarzyszeniu dofinansowanie wyniesie nie więcej niż 2 904 149,27 zł (85% całkowitego kosztu projektu). Ponadto w umowie wskazano, że Stowarzyszenie może otrzymać dodatkowe środki publiczne (na podstawie innej umowy) na sfinansowanie wkładu własnego w projekt do wysokości 512 496,93 zł (15% całkowitego kosztu projektu). Umowa ta była dwukrotnie aneksowana, tj. w dniu 5 czerwca 2012 r. (zmiana rachunku bankowego Stowarzyszenia), oraz w dniu 30 maja 2014 r. (m.in. w zakresie zmiany końcowego okresu kwalifikowania wydatków z dnia 31 maja 2014 r. na dzień 31 sierpnia 2014 r.).

W dniu 20 kwietnia 2011 r. Stowarzyszenie zawarło umowę z NFOŚiGW o dofinansowanie w formie dotacji na kwotę 512 496,93 zł przedsięwzięcia pn. „*Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-zachodniej Polsce*”.

[Dowód: akta kontroli str. 8-11, 12-13, 14-63, 64-87, 88-117, 118-139]

Stowarzyszenie, przystępując do realizacji projektu, czynnie chroniło tereny otwarte poprzez zagospodarowanie 46 ha łąk wydzierżawionych od Lasów Państwowych, a także zrealizowało projekt pn. „Zieloni Kosynierzy”. W projekcie tym zrewitalizowano ponad 150 ha cennych przyrodniczo łąk, leżących na obszarach lub siedliskach kwalifikowanych do sieci Natura 2000. W ramach prowadzonej działalności Stowarzyszenie interweniowało w obronie środowiska m.in. w sprawie zagrożenia cennych przyrodniczo Łąk Zagórzańskich, należących do obszarów chronionych Natura 2000, czy prowadziło akcje edukacyjne: „Cała prawda o odpadach”, „Bałtyk jest w Polsce”, „Papier produkt globalny”, „Wybieram zdrowie”. W ramach realizowanych projektów przygotowano filmy: „Natura procentuje”, „Przyroda daje pracę”.

⁵ Od 1 stycznia 2013 r. do dnia zakończenia kontroli, z uwzględnieniem dokumentacji dotyczącej wcześniejszych działań mających związek z realizacją projektów.

Osobami wyznaczonymi do realizacji projektu pn. „*Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-zachodniej Polsce*”, byli:

- Prezes *Stowarzyszenia* – koordynator projektu, który doświadczenie w realizacji tego typu zadań zdobył koordynując od 2001 r. projekty w *Stowarzyszeniu*, jak i prace Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć. W latach 2007-2009 był koordynatorem podobnego projektu pn. „*Zieloni Kosynierzy*”. W latach 1989-2001 był posłem na Sejm RP, a w latach 1997-1999 zajmował stanowisko sekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska. W latach 2004-2008 uzyskał uprawnienia doradcy rolnośrodowiskowego.
- Wiceprezes *Stowarzyszenia* – asystent koordynatora projektu, który doświadczenie zdobył podczas pracy w *Stowarzyszeniu*, w tym przy projekcie „*Zieloni Kosynierzy*”. Wykształcenie biologiczno-przyrodnicze, uprawniony ekspert botaniczny Ministra Środowiska.
- Koordynator ds. finansowych, absolwent Wydziału Ochrony Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego, doktor nauk o Ziemi, specjalność hydrogeologia (praca obroniona w Instytucie Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego).

[Dowód: akta kontroli str. 200-201]

Głównym przedmiotem projektu była ochrona pięciu gatunków/siedlisk motyli: przeplatka aurina, czerwńczyka fioletka, czerwńczyka nieparka, modraszka nausitusa, modraszka teleiusa. Oszacowania wartości tego projektu na łączną kwotę 3 416 646,20 zł dokonano, jak wskazał Prezes *Stowarzyszenia*, w oparciu o wcześniejsze doświadczenia w realizacji podobnego projektu, dotyczącego ochrony siedlisk Natura 2000 na terenie Dolnego Śląska. Korzystano ponadto z doświadczenia innych organizacji, które realizowały podobne projekty w innych rejonach kraju, ich opinii o sprzęcie, kosztach jego zakupu, jak i kosztach usług rolniczych.

[Dowód: akta kontroli str. 147-228, 444]

Projekt został zakończony w dniu 31 sierpnia 2014 r., a w dniu 19 października 2015 r. *Stowarzyszenie* sporządziło i przesłało do CKPŚ ostatni wniosek o płatność końcową na łączną kwotę 141 217,75 zł. We wniosku tym *Stowarzyszenie* wskazało na pełną realizację rzeczową i finansową projektu. W łącznej kwocie 3 416 646,19 zł wydatków (100% wydatków kwalifikowalnych), 352 025,88 zł stanowiły wydatki związane z zarządzaniem projektem (10,3% ogółu wydatków), w tym 8 400 zł wydatki poniesione na przygotowanie projektu. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli projekt nie został ostatecznie rozliczony.

[Dowód: akta kontroli str. 229-252]

Harmonogram realizacji projektu modyfikowano 12 razy, a zmiany dotyczyły: nazwy zadania, przesunięcia finansowania poszczególnych zadań, zmiany rachunku bankowego, zmiany lokalizacji projektu, zmiany wskaźników projektu. Termin realizacji projektu został przedłużony, zgodnie z aneksem nr 2 do umowy dofinansowania⁶ (zawartej z CKPŚ), z pierwotnego terminu 31 maja 2014 r. na dzień 31 sierpnia 2014 r. Przyczyną wydłużenia terminu realizacji projektu była konieczność przedłużenia realizacji zadania obejmującego koszenie roślinności ekspansywnej i inwazyjnej.

[Dowód: akta kontroli str. 88-117, 446]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

⁶ Nr POIS.05.01.00-00-212/09-00.

1. W trakcie realizacji projektu CKPŚ (Instytucja Wdrażająca) poinformowało⁷ Stowarzyszenie o niedotrzymaniu 180-dniowego terminu na rozliczenie całości zaliczki, przekazanej w dniu 11 maja 2011 r. w kwocie 1 239 932,33 zł, a w konsekwencji o konieczności (zgodnie z postanowieniami zawartej umowy) zapłaty odsetek od nierozliczonych w terminie zaliczek w łącznej wysokości 103 081,00 zł. Decyzją z dnia 5 maja 2015 r. Minister Środowiska (Instytucja Pośrednicząca POLiŚ 2007-2013) umorzył, na wniosek Stowarzyszenia z dnia 8 sierpnia 2012 r., wskazaną należność. Uzasadniając decyzję o umorzeniu należności Minister Środowiska powołał się m.in. na spełnienie przesłanek „ważnego interesu dłużnika”, a także „ważnego interesu publicznego”. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że nieterminowe rozliczenie otrzymanej zaliczki nastąpiło na skutek błędnej decyzji Stowarzyszenia, wspartej nieprecyzyjną informacją od osoby opiekującej się projektem z CKPŚ. Wniosek o płatność został złożony z opóźnieniem, tj. 8 grudnia 2011 r., zamiast 14 listopada 2011 r.

[Dowód: akta kontroli str. 140-146, 255-260, 462]

2. Zgodnie z postanowieniami umowy nr 108/2011/Wn-01/OP-WK-PS/D o współfinansowanie wydatków kwalifikowalnych projektu realizowanego w ramach V Priorytetu POLiŚ, zawartej z NFOŚiGW, termin realizacji projektu został określony na dzień 31 maja 2014 r. Projekt był realizowany przez Stowarzyszenie do dnia 31 sierpnia 2014 r. Umowa z NFOŚiGW nie została w tym zakresie aneksowana. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że na podstawie ustaleń z opiekunem projektu z NFOŚiGW, Stowarzyszenie zobowiązało się do wystąpienia o aneks do umowy dofinansowania o wydłużenie czasu realizacji projektu o trzy miesiące (do 31 sierpnia 2014 r.) przy składaniu wniosku o płatność końcową do NFOŚiGW.

[Dowód: akta kontroli str. 88-117, 118-139, 462]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Stowarzyszenia w zbadanym obszarze.

2. Gospodarność i legalność wykorzystania środków

Opis stanu
faktycznego

Projekt pn. „Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-Zachodniej Polsce” finansowany był przede wszystkim na podstawie zawartej z CKPŚ umowy⁸ z dnia 20 kwietnia 2011 r., gdzie wartość całkowitą projektu określono na 3 416 646,20 zł, w tym koszty kwalifikowalne ze środków CKPŚ stanowiły 85% dofinansowania projektu, tj. 2 904 149,27 zł. Pozostałe 15% dofinansowania projektu, tj. 512 496,93 zł, zapewniły środki pozyskane w formie dotacji z NFOŚiGW.

Realizując projekt Stowarzyszenie wykonało następujące przedsięwzięcia: [1] dokonano zakupu maszyn i sprzętu, w tym dwóch ciągników z osprzętem do koszenia łąk (dwie kosiarki dyskowe, dwie przetrząsarko-zgrabiarki, dwie prasy zwijające, dwie przyczepy platformowe, dwa komplety kół bliźniaczych, dwa ładowacze czołowe, dwa chwytaki do bel, dwa systemy najazdowe, dwa kosiarko-rozdrabniacze), wykaszarki ręcznej (mikrociągnik jednoosiowy) i przyczepy z siedziskiem, trzech odbiorników GPS i jednego laptopa do prac terenowych; [2] selektywnie usuwano sukcesję naturalną na łąkach. W latach 2011-2014 na powierzchni 211 ha wycięte zostały drzewa i krzewy zarastające cenne łąki (według sprawozdania z osiągnięcia efektu ekologicznego przedsięwzięcia: „słowo selektywne oznacza tu, iż nie wycinano wszystkiego, tylko zgodnie z zaleceniami entomologów pozostawiono część drzew i krzewów (pewne rośliny np. wierzy

⁷ Pismami z dnia 17 lutego 2012 r., 25 czerwca 2012 r. oraz 3 sierpnia 2012 r.

⁸ Nr POIS.05.01.00-00-212/09-00.

krzaczaste i ich usytuowanie wpływają korzystnie na populację motyli – dają cięń, pozwalają się schronić”);

[3] dokonano inicjalnego koszenia i zbioru pokosu na 845 ha łąk;

[4] koszone roślinność ekspansywną (łącznie sześć koszeń);

[5] prowadzono monitoring naukowy – ewaluacja efektów projektu;

[6] przygotowano plany rolnośrodowiskowe (wraz z beneficjentami) na chronionych działkach;

[7] wydano zalecenia i wytyczne, co do sposobu rekultywacji poszczególnych działek;

[8] zinwentaryzowano przyrodniczo poszczególne działki (botanicznie i entomologicznie);

[9] zapewniono wynajem baz do przechowywania sprzętu (37 miesięcy);

[10] zorganizowano prace terenowe i zapewniono bieżący nadzór nad tymi pracami (od maja 2011 r. do końca maja 2014 r. zatrudniono dwóch organizatorów prac terenowych);

[11] opłacono koszty wyjazdów organizatorów prac terenowych;

[12] ubezpieczono sprzęt zakupiony w ramach projektu;

[13] zweryfikowano pozostałe 30% łąk, ważnych dla ochrony motyli na obszarach Natura 2000;

[14] przygotowano i wydrukowano 13 numerów biuletynu „Motylaty” w nakładzie 200 egzemplarzy;

[15] zaprojektowano i utworzono stronę internetową projektu (www.motyle.natura2000.pl), a także dokonywano jej aktualizacji w okresie od kwietnia 2011 r. do maja 2014 r.;

[16] przygotowano cztery (około 10-minutowe) filmy edukacyjne oraz jeden podsumowujący cały projekt;

[17] opracowano teksty, grafiki i mapki do 20 tablic edukacyjnych, które zostały posadowione na łąkach lub w ich pobliżu;

[18] opracowano teksty i grafiki do dwóch publikacji - naukowej o objętości 96 stron i popularnonaukowej liczącej 36 stron. Publikacje zostały wydane w nakładzie 1000 egzemplarzy.

W wyniku realizacji projektu osiągnięto następujące wskaźniki rezultatu: [1] łączna powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego ekosystemu – 950 ha, w tym łączna powierzchnia obszarów Natura 2000 – 721,07 ha; [2] liczba gatunków objętych programem ochrony – 5; [3] liczba stanowisk objętych działaniami in situ – 55; [4] powierzchnia objęta działaniami ukierunkowanymi na poprawę warunków bytowania gatunków – łąki objęte Dyrektywą Siedliskową – 950 ha; [5] liczba usuniętych barier do przemieszczania się zwierząt – 25; [6] liczba obszarów chronionych, na których oddziałują działania dotyczące udrożnienia korytarzy ekologicznych – 8; [7] powierzchnia wprowadzona do programów rolnośrodowiskowych w wyniku projektu – 892,45 ha.

[Dowód: akta kontroli str. 261-269]

Całkowita wartość wydatków poniesionych na realizację projektu wyniosła 3 416 646,19 zł. W celu realizacji projektu Stowarzyszenie zawarło łącznie 65 umów, w tym 10 w 2010 r., 30 w 2011 r., 11 w 2012 r., 10 w 2013 r., oraz cztery w 2014 r. Wartość umów zawartych z podwykonawcami projektu wyniosła 3 064 620,31 zł, co stanowiło 89,7% całkowitych kosztów projektu. Koszty zarządzania projektem wyniosły 352 025,88 zł, w tym: wynagrodzenie koordynatora projektu - 73 379,94 zł (koordynatorem projektu był Prezes Stowarzyszenia na podstawie umowy zlecenia dla firmy S(...)), koszty wyjazdów terenowych koordynatora - 27 028,16 zł, wynagrodzenie zespołu zarządzającego projektem (dwie osoby) - łącznie 152 775,78 zł, koszty delegacji związanych z nadzorem nad projektem - 43 542 zł, a także wydatki w kwocie 55 300 zł, na które złożyły się

koszty utrzymania biura - 17 730 zł i wydatki związane z opłatami pocztowymi, obsługą księgową projektu, usługi telekomunikacyjne, zakup materiałów biurowych – 37 570 zł.

W ramach realizacji projektu *Stowarzyszenie* dokonało w 2011 r. zakupu środków trwałych, tj. dwóch ciągników z osprzętem do koszenia łąk (dwie kosiarki dyskowe, dwie przetrząsarko-zgrabiarki, dwie prasy zwijające, dwie przyczepy platformowe, dwa komplety kół bliźniaczych, dwa ładowacze czołowe, dwa chwytaki do bel, dwa systemy najazdowe, dwa kosiarko-rozdrabniacze) za kwotę 774 937,29 zł stanowiącą 22,7% wartości projektu.

[Dowód: akta kontroli str. 115]

Urząd Kontroli Skarbowej we Wrocławiu (dalej: UKS) przeprowadził w okresie od 22 września do 1 grudnia 2015 r. postępowanie kontrolne w *Stowarzyszeniu* w zakresie: [1] celowości i zgodności z prawem gospodarowania środkami publicznymi w 2013 r., [2] rzetelności deklarowania podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych. Szczegółowym badaniem objęto realizację w 2013 r. projektu pn. „*Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-Zachodniej Polsce*”. W tym roku na realizację projektu *Stowarzyszenie* otrzymało łącznie 744 767,43 zł, w tym 637 796,62 zł z budżetu Unii Europejskiej i 106 970,81 zł z dotacji NFOŚiGW. Analizie kontrolnej poddano łącznie 29 umów, w tym:

- 13 umów zawartych w związku z realizacją projektu, w tym: siedem w 2011 r., trzy w 2012 r. i trzy w 2013 r. o łącznej wartości 778 370 zł (22,8% kosztów całkowitych projektu);
- dwie umowy w zakresie koszenia łąk, realizowanych w 2013 r. przez firmę SA(...);
- cztery umowy dotyczące koordynacji, logistyki i nadzoru nad projektem;
- dwie umowy w zakresie wykonania usługi nadzoru nad maszynami i utrzymaniem ich w dobrym stanie;
- osiem umów dotyczących wykonania materiałów reklamowych oraz publikacji naukowych.

W adnotacji z dnia 3 grudnia 2015 r. kontrolerzy UKS wskazali, że wyboru wykonawców usług *Stowarzyszenie* dokonało zgodnie z obowiązującymi w *Stowarzyszeniu* regulaminami o udzielanie zamówień publicznych⁹. Przeprowadzone postępowania udokumentowano protokołami z oszacowania wartości zamówienia, ogłoszeniem o przetargu i załącznikami do ogłoszenia, złożonymi ofertami, protokołami komisji przetargowej z rozstrzygnięcia przetargu, ogłoszeniem o rozstrzygnięciu przetargu.

Ponadto w toku postępowania UKS dokonano sprawdzenia prawidłowości i rzetelności w zakresie transakcji handlowych, przeprowadzonych w 2013 r., pomiędzy *Stowarzyszeniem* a firmami SA(...) i S(...):

- firma SA(...) wystawiła na rzecz *Stowarzyszenia* dwie faktury na łączną kwotę 72 946,98 zł brutto, tytułem koszenia ręcznie łąk oraz usunięcia biomasy, a także z tytułu usunięcia sukcesji naturalnej na terenach wskazanych przez *Stowarzyszenie*. Ww. faktury zostały ujęte w podatkowej księdze przychodów i rozchodów podmiotu SA(...) w miesiącu listopadzie i grudniu 2013 r. Jednocześnie, w wyniku kontroli UKS ustalono, że przewidziane w zawartych umowach usługi nie zostały w 2013 r. fizycznie zrealizowane przez firmę SA(...), lecz zostały podzlecone osobom fizycznym. W § 8 umowy zlecenia z dnia

⁹ Regulamin udzielania przez *Stowarzyszenie* zamówień publicznych o wartości szacunkowej równej lub przekraczającej równowartość kwoty 14.000 Euro w projektach finansowanych z POIiŚ, Regulamin udzielania przez *Stowarzyszenie* zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartości kwoty 14.000 Euro w projektach finansowanych z POIiŚ.

22 lipca 2013 r., zawartej przez Stowarzyszenie z firmą SA(...), zawarto zapis o treści: „Zleceńbiorca nie może powierzyć wykonania zlecenia innym osobom bez zgody Zleceniodawcy, wyrażonej na piśmie”. Prezes Stowarzyszenia wskazał, że według wiedzy Stowarzyszenia firma SA(...) wykonywała prace związane z usuwaniem roślinności oraz koszeniem ręcznym łąk, na podstawie zawartych umów. Stwierdził także, iż firma SA(...) zatrudniała dodatkowych pracowników a praca, którą Stowarzyszenie potwierdziło w protokołach odbioru polegała na: wspólnym wyznaczaniu łąk i miejsc na łąkach przeznaczonych do karczowania; współpracy przy obmiarze terenów łąk i terenów wykonanych prac za pomocą GPS; przekazaniu pracownikom zadań, nadzorze nad pracownikami i wykonywanymi pracami, odebraniu od organizatorów terenowych wskazówek i zaleceń dotyczących wykonanych prac; finalnym, protokolarnym odbiorze prac;

- firma S(...) wystawiła w 2013 r. na rzecz Stowarzyszenia 22 rachunki, w tym dziewięć dotyczących koordynacji projektu na łączną kwotę 36 769,12 zł brutto. Ww. rachunki zostały ujęte w odpowiednich miesiącach 2013 r. podatkowej księgi przychodów i rozchodów podmiotu S(...).

UKS we Wrocławiu w zakresie dotacji otrzymanej z NFOŚiGW skonfrontował dane wykazane przez Stowarzyszenie w tabelarycznych zestawieniach kosztów poniesionych w 2013 r. ze środków NFOŚiGW oraz we wnioskach o płatność z 2013 r. (przedkładanych do CKPŚ) i w ewidencji do konta rachunkowego 738-03 „Motyle koszty kwalifikowalne z NFOŚiGW” z dokumentacją źródłową (fakturami, rachunkami, listami płac, umowami) oraz materiałami powstałymi w związku z realizacją projektu – pod kątem prawidłowości wydatkowania środków pochodzących z ww. dotacji. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości.

[Dowód: akta kontroli str. 276-306, 311-315, 462-463]

Na podstawie analizy zapisów losowo wybranych ośmiu umów (zawartych przez Stowarzyszenie z podwykonawcami realizującymi poszczególne zadania w ramach projektu) ustalono, że w umowach tych zawarto zapisy zabezpieczające interesy zamawiającego w przypadku nieterminowego lub niewłaściwego wykonania umowy. W trakcie realizacji projektu wystąpił jeden przypadek niewywiązania się z realizacji zadania przez podwykonawcę (dot. umowy nr 20/M/2011 z 19 sierpnia 2011 r.), w wyniku czego umowa została rozwiązana. Nie wystąpiły przypadki naliczenia odsetek z tytułu nieterminowego lub nienależytego wykonania przedmiotu umowy. Jednocześnie ustalono, że w umowach zawartych z podwykonawcami nie zawarto zapisów dotyczących sprawowania kontroli przez Stowarzyszenie nad przebiegiem ich realizacji. Prezes Stowarzyszenia wskazał, że w umowach z podwykonawcami nie ma zapisów o kontroli prac, ale do odbioru i kontroli wykonanych prac zatrudnieni byli dwaj organizatorzy prac terenowych, a ponadto dodatkowo koordynator projektu wraz z zarządem projektu regularnie nadzorowali wykonywane prace, które zleciło Stowarzyszenie.

[Dowód: akta kontroli str. 316-351, 462]

Stowarzyszenie wystąpiło i otrzymało za lata 2013-2014 od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa we Wrocławiu płatność rolnośrodowiskową w kwocie 189 561,80 zł za 2013 r. i 217 187,40 zł za 2014 r. na rewitalizowane łąki, objęte projektem pn. „Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-Zachodniej Polsce”. Prezes Stowarzyszenia stwierdził, że wskazane kwoty nie zostały wykazane we wniosku o dofinansowanie projektu, gdyż „w prawie polskim wynikającym z Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) mówimy o płatnościach rolnośrodowiskowych, które nie stanowią dochodu w rozumieniu prawa finansowego, gdyż np. nie są opodatkowane. Zgodnie z przyjętą przez Polskę WPR, płatności rolnośrodowiskowe stanowią rekompensatę dla rolnika, który uprawia gospodarstwo zgodnie z wymogami planu rolnośrodowiskowego w sposób

ekstensywny, proekologiczny, chroniąc różnorodność biologiczną. Jest to forma zapłaty (dopłaty) za utracone korzyści, z powodu ekstensywnej, a nie przemysłowej uprawy. W dużym uproszczeniu, rolnik mógłby zaorać cenne łąki i posadzić tak kukurydzę np. i mieć dodatkowe, wyższe dochody. UE i Polska, aby zachęcić tego przykładowego rolnika do ochrony przyrody i bioróżnorodności w jego gospodarstwie przyjęły system dodatkowych działań rolnośrodowiskowych, po spełnieniu których rolnik otrzymuje wsparcie finansowe w formie płatności rolnośrodowiskowych. Tak jak wspomniano wyżej, we wniosku o dofinansowanie projektu dotyczącego ochrony siedlisk i motyli nie tylko wspomniano, ale wpisano działania i płatności rolnośrodowiskowe, jako istotny element zachęty rolników oraz zapewnienia trwałości i efektów projektu. Cały projekt zmierzał do tego, aby pomóc rolnikom pokonać barierę wejścia do realizacji planu rolnośrodowiskowego i w ten sposób chronić siedliska i motyle”.

Stowarzyszenie nie było właścicielem ani dzierżawcą łąk objętych projektem, za wyjątkiem jednej nieruchomości (zwanej Łąka Miodary), otrzymanej od Ministerstwa Skarbu Państwa w dniu 18 marca 2014 r. w celu prowadzenia działalności statutowej.

[Dowód: akta kontroli str. 352-361, 362-366, 367-379, 380-382]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Stowarzyszenia w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Uwzględniając wniosek Stowarzyszenia z dnia 27 maja 2014 r., CKPŚ, po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministerstwa Środowiska, wyraziło w dniu 19 września 2014 r. zgodę na zmniejszenie powierzchni gruntów, wprowadzonej do programów rolnośrodowiskowych w wyniku realizacji projektu, z 950 ha do 892,45 ha, oraz na zmniejszenie łącznej powierzchni obszarów Natura 2000, na której realizowano projekty przyczyniające się do ich ochrony z 930 ha do 721,02 ha. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli nie został sporządzony aneks do zawartej z CKPŚ w dniu 20 kwietnia 2011 r. umowy dofinansowania projektu, określający te zmiany. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że aneks do umowy zatwierdzający zmianę wskaźników w związku z rozpatrywaniem wniosku o płatność końcową zostanie zatwierdzony razem z tym wnioskiem.

[Dowód: akta kontroli str.270-274,275,462]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Stowarzyszenia w zbadanym obszarze.

3. Prowadzenie ewidencji finansowo-księgowej

Opis stanu
faktycznego

Uchwałą Zarządu Stowarzyszenia z dnia 10 czerwca 2010 r. przyjęte zostały zasady polityki rachunkowości oraz zatwierdzono zakładowy plan kont. W wyniku przeprowadzonej przez CKPŚ kontroli projektu na zakończenie jego realizacji (w dniu 10 stycznia 2015 r.), ustalono nieprawidłowości wynikające z obowiązujących zasad polityki rachunkowości. Kontrolujący zalecili m.in.: uszczegółowienie zapisów zwartych w polityce rachunkowości, tak aby były one zgodne z zasadą rzetelnego obrazu; realizację obowiązku aneksowania i zatwierdzania wprowadzonych w nich zmian przez osoby uprawnione, a także ścisłego przestrzegania treści tam zawartych. Uchwałą z dnia 10 czerwca 2015 r. zatwierdzone zostały poprawione zasady stosowania polityki rachunkowości oraz obowiązujący zakładowy plan kont.

[Dowód: akta kontroli str. 383-412, 413-439]

W okresie od 7 lipca 2010 r. do 29 grudnia 2014 r. księgowość Stowarzyszenia prowadzona była na podstawie umowy o prowadzenie księgi rachunkowej, zawartej z firmą M(...) z Wrocławia. Przedmiotem tej umowy było m.in. prowadzenie i przechowywanie przez ww. firmę ewidencji księgowej Stowarzyszenia w postaci

księgi rachunkowej i dokumentacji podatkowej, sporządzanie deklaracji podatkowych, sporządzanie bilansu i rachunku zysków i strat. Od dnia 1 stycznia 2015 r. księgowość *Stowarzyszenia* prowadziła Kancelaria Podatkowa z Wrocławia na podstawie umowy na prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz obsługę kadrowo-płacową. Księgowość *Stowarzyszenia* prowadzona jest z wykorzystaniem systemu finansowo-księgowego „Rewizor”.

W dniu 3 grudnia 2015 r. w związku z prowadzonym postępowaniem kontrolnym w zakresie rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2013 r., UKS przeprowadził badanie ksiąg rachunkowych *Stowarzyszenia*. Przedmiotowym badaniem objęto m.in. uzyskane przez *Stowarzyszenie* przychody z działalności ekologicznej, dotyczącej projektu „*Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk i motyli w sieci Natura 2000 w Południowo-Zachodniej Polsce*”.

W wyniku porównania przychodów zaewidencjonowanych na kontach przychodowych z dokumentacją źródłową, nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zaliczania ich do przychodów. Również w przypadku porównania kosztów zaewidencjonowanych na kontach kosztowych z dokumentacją źródłową (w tym fakturami VAT, rachunkami i umowami), nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zaliczania ich do kosztów uzyskania przychodów w 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 296-306]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności *Stowarzyszenia* w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność *Stowarzyszenia* w zbadanym obszarze.

4. Sprawozdawczość oraz rozliczenie środków

Umowy zawarte w ramach projektu zostały oznaczone logo instytucji finansujących ten projekt, a także zapisem, że jest on finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (w ramach POIiŚ) oraz przez NFOŚiGW. W ramach realizacji projektu powstała strona internetowa, publikacje naukowe i popularyzatorskie, tablice informacyjno-edukacyjne, a także filmy. Wszystkie te materiały zostały oznakowane wymaganymi logotypami oraz informacją o źródłach ich sfinansowania.

[Dowód: akta kontroli str. 336-344, 460]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W dniu 4 marca 2015 r. CKPŚ, w wyniku kontroli przeprowadzonej w związku z zakończeniem realizacji projektu, przesało do *Stowarzyszenia* zalecenie pokontrolne, w których wskazano nieprawidłowości w realizacji projektu polegające m.in. na:

- niepodaniu w protokołach odbioru sprzętu ich numerów seryjnych;
- nieprowadzeniu dokumentacji fotograficznej dla wszystkich działań terenowych, których efekty z czasem zanikają, bądź działania te są powtarzalne;
- osiągnięciu pięciu wskaźników na poziomie wyższym niż zadeklarowano to we wniosku o płatność końcową;
- niedysponowaniu w dwóch przypadkach przez *Stowarzyszenie* dokumentem potwierdzającym termin wpływu dokumentacji o rozeznaniu rynku;
- zbyt ogólnej procedurze weryfikacji czy roboty, usługi i/lub dostawy, za które dokonywana jest płatność, zostały rzeczywiście wykonane zgodnie z zawartą umową, gdyż według zespołu kontrolnego treści zawarte w procedurze odnoszą się wyłącznie do prac terenowych realizowanych w ramach projektu;
- braku w umowach o pracę (w treści dokumentów) logotypów i informacji o współfinansowaniu ich środkami UE; błędnych proporcjach logotypów na opakowaniach od płyt z filmami; braku napisów „egzemplarz bezpłatny” na

- płytach, kwartalnikach i wydawnictwach realizowanych w ramach projektu; błędnych proporcjach logotypów przy zastosowaniu wersji pionowej oznaczeń;
- popełnianiu błędów formalnych przy opisywaniu dokumentów księgowych, polegających na wprowadzaniu zmian na dokumentach księgowych za pomocą korektora, bądź przeprawianiu cyfr;
- rozbieżnościach pomiędzy kopią a oryginałem dokumentu (brak części dekretacji księgowej na kopii, dopisanie pozycji w dekretacji dokumentu na oryginale).

[Dowód: akta kontroli str. 428-439]

Do dnia zakończenia niniejszej kontroli projekt, realizowany do dnia 31 sierpnia 2014 r., nie został ostatecznie rozliczony przez CKPŚ.

[Dowód: akta kontroli str. 445]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Stowarzyszenia w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Stowarzyszenia w zbadanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

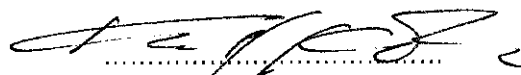
Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

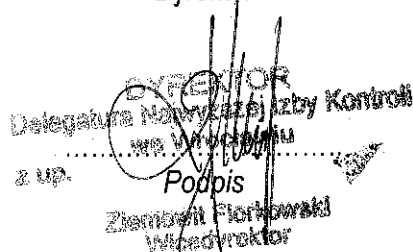
Wrocław, dnia 21 grudnia 2015 r.

Kontroler:
Krzysztof Calka
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

Dyrektor
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up.
Podpis
Ziemowit Florjowski
Wicedyrektor

